

Ansvariga författare: Jan Martner
Version 8.0
Fastställd 2009-06-09
Gäller från 2010-01-01

SIR:s riktlinje för diagnosättning för Vårdtyperna IVA, BIVA och TIVA

Principer för IVA-diagnosättning

Det tillstånd/sjukdom som är huvudorsak till den aktuella IVA-vården anges först och benämns ”primär IVA-diagnos”. Andra för vårdtillfället relevanta diagnoser anges sedan. ”Primär IVA-diagnos” skall för vårdtyp IVA och TIVA **alltid** hämtas från SIR:s diagnoslista för dessa vårdtyper. För vårdtyp BIVA skall primär IVA-diagnos hämtas i första hand från vårdtyp BIVA-listan, men i undantagsfall kan samma lista som för IVA och TIVA användas.

Övriga diagnoser skall i **första hand** hämtas från SIR-listorna men vid behov kan hela ICD 10 användas. SIR listorna utgör ett urval av för intensivvården relevanta diagnoser från hela ICD 10.

För att hålla hög kvalitet i den nationella IVA-diagnossettingen skall vissa diagnoser och diagnosnivåer enligt nedan särskilt beaktas:

Nivå 1. Nyckeldiagnoser

Svår sepsis/septisk chock A41.9, ARDS (Akut andningssviktsyndrom) J80.9 samt Hjärtstopp I46.9 är diagnoser där intensivvården har ett särskilt nationellt ansvar för korrekt diagnosättning. Om patienten uppfyller internationellt uppsatta diagnostiska kriterier för Svår sepsis/Septisk chock och ARDS (se nedan) skall dessa diagnoser **alltid** anges (behöver ej nödvändigtvis vara primär IVA-diagnos). För patienter som vårdas på IVA pga. hjärtstopp skall diagnosen Hjärtstopp I46.9 alltid anges som primär IVA-diagnos. OBS i förekommande fall kan flera nyckeldiagnoser anges för samma patient.

Nivå 2. Viktiga diagnoser.

Pankreatit K 85.9, Gastrointestinal blödning K92.2, KOL J44.9, Multipelt trauma T07.9, Aortaneurysm (dissekerande I71.0, brustet I71.8, ej brustet I71.9) skall väljas som ”primär IVA-diagnos” om ifrågavarande diagnos är huvudorsaken till att patienten vårdas på IVA. För definition av multitrauma se punkt 4 under avsnittet ”definitioner”. Isolerad skallskada (förutom Hjärnskakning/Commotio cerebri S06.0) anges alltid med ”Traumatisk intrakraniell skada UNS S06.9 ” som primär IVA-diagnos. Vid multitrauma med skallskada anges T07.9 som primär IVA-diagnos kompletterad med S06.9 bland ev. övriga diagnoser. Ovanstående tillstånd bör i tillämpliga fall specificeras med kompletterande övriga diagnoser t.ex. ”Esofagusvaricer med blödning I85.0” eller med specifikation av traumatiska skador t.ex. ”Traumatisk subdural blödning S06.5.

POSTADRESS

Svenska Intensivvårdsregistret
Exekutivt ansvarig Göran Karlström
c/o Ångskogsvägen 23
656 71 Skattkärr

TELEFON

070 – 27 47 529
054 – 86 00 43

EPOST

ceo@icuregswe.org

HEMSIDA

<http://www.icuregswe.org>

Nivå 3. Viktiga associerade eller komplicerande diagnoser/tillstånd.

Critical illness polyneuropati/myopati uppkommen under IVA-vård anges under diagnos ”Förlamningssyndrom UNS G83.9” som i SIR diagnosättning reserveras för detta tillstånd.

På IVA uppkommet konfusionstillstånd ”IVA syndrom” diagnossettes med **F05.9 Delirium UNS** som i SIR reserveras för detta tillstånd.

Malign sjukdom av betydelse för den aktuella IVA-vården skall alltid anges med antingen: **C80.9 Malign tumör utan närmare lokalisation** eller vid hematologisk malignitet: **C96.9 Primär, malign tumör i lymfoid, blodbildande eller besläktad vävnad.**

Akut uppkommen njursvikt anges med **N17.9 Njursvikt akut** (för definition, se nedan).

Total hjärninfarkt eller akut inklämning anges med **G93.5 Hjärnkompresion.**

Vid utskrivning av patient med *klinisk infektion* av multiresistent bakterie kompletteras diagnossetningen enligt nedan. Med bakteriell multiresistens avses:

1. Staphylococcus aureus:
  - a. MRSA (Meticillin resistent S aureus)
  - b. VRSA (Vankomycin resistent S aureus)
2. Enterococcus faecalis och Enterococcus faecium:
VRE (Vankomycin resistent enterokocker)
3. ESBL-bildande Enterobacteriaceae (Extended Spectrum β -Lactamases)

För 1a anges: **B95.6 MRSA infektion**

För 1b, 2 och 3 anges: **B96.8 Andra multiresistenta bakterieinfektioner.**

Aspiration av betydelse för aktuell IVA-vård anges med **J69.0 Aspirationspneumonit.**

Nivå 4. Patientsäkerhetsdiagnoser. Komplikationer till kirurgisk och medicinsk vård

Om komplikation eller annat missöde vid behandling utgör *huvudanledning till eller är starkt bidragande* till aktuell IVA-vård väljs någon av diagnoslistans **T (80-88) eller Y(40-83)** diagnoser som komplement till övrig diagnossetning. OBS dessa T eller Y diagnoser kan men behöver ej vara primär IVA-diagnos och bör i regel kombineras med annan diagnos som anger orsaken till IVA-vården t.ex . intrakraniell blödning I62.9 (vid warfarinblödning) hypoglykemi (E14.0), anafylaxi (T78.2), andningspåverkan (J96.9 alt R09.2) etc.

För att hålla hög kvalitet i SIR:s nationella diagnossetning är det av avgörande betydelse att alla till SIR rapporterade avdelningar gör ovanstående principer kända för alla på IVA diagnossetande läkare och att de alltid konsekvent tillämpas.

POSTADRESS

Svenska Intensivvårdsregistret
Exekutivt ansvarig Göran Karlström
c/o Ångskogsvägen 23
656 71 Skattkärr

TELEFON

070 – 27 47 529
054 – 86 00 43

EPOST

ceo@icuregswe.org

HEMSIDA

<http://www.icuregswe.org>

Definitioner

1. Svår sepsis/Septisk chock A41.9

A. Vuxna patienter (≥ 16 år)

SIRS (Systemic inflammatory response syndrom) föreligger om ≥ 2 av kriterier enligt nedan är uppfyllda:

- Hjärtfrekvens > 90 slag/min
- Andningsfrekvens > 20 /min eller $\text{PaCO}_2 < 4.3$ kPa
- LPK $< 4 \times 10^9$ /l eller $> 12 \times 10^9$ /l eller > 10 % omogna former
- Temp $> 38^\circ$ C eller $< 36^\circ$ C

Om SIRS och samtidigt kliniska tecken till infektion föreligger har patienten **sepsis**.
(OBS enbart dessa kriterier skall ej klassificeras som A41.9)

Om sepsis + hypotension (systoliskt tryck < 90 mm Hg), blodtrycksfall (> 40 mm Hg från basal nivå), hypoperfusion och/eller nytillkommen, till det septiska tillståndet relaterad, organpåverkan föreligger så har patienten **svår sepsis A41.9**

Om bild enligt ovan ej kan hävas med vätsketillförsel föreligger **septisk chock** som har samma diagnosnummer som svår sepsis **A41.9**

Kriterier för hypoperfusion/organpåverkan kan vara:

- hypoperfusion: laktat > 3 mmol/l eller > 2 ggr övre normalgräns
- njurar: diures < 0.5 ml/kg/tim
- respiration: PaO_2 kPa/ $\text{FiO}_2 < 33$ eller < 27 om lungan är säte för infektion
- CNS: Akut konfusion
- Lever: Ökning av bilirubin från normalvärde till > 45 umol/l
- Hematologi: Trombocytfall till $< 80 \times 10^9$ /L

OBS! Organpåverkan enligt ovan skall inte ha annan orsak än det septiska tillståndet

Referens: Chest 1992; 101: 1644-55.

B. Barn (< 16 år)

SIRS (Systemic inflammatory response syndrom) föreligger om ≥ 2 av kriterier enligt nedan är uppfyllda varav den ena måste vara onormal temperatur eller LPK nivå:

- Medelhjärtfrekvens > 2 SD över normalvärde för åldern i frånvaro av externa stimuli, kronisk medicinering, smärtstimuli eller på annat sätt oförklarlig bestående förhöjning under 0,5-4 timmars period ALTERNATIVT för barn < 1 år: bradykardi, definierad som medelhjärtfrekvens < 10 percentilen för åldern i frånvaro av externa vagala stimuli, β -blockerande läkemedel, kongenital hjärtsjukdom eller på annat sätt oförklarlig bestående sänkning under 0,5 timmes period.
- Andningsfrekvens > 2 SD för åldern eller respiratorbehandling för akut tillstånd ej relaterat till underliggande neuromuskulär sjukdom eller generell anestesi.
- LPK onormalt högt eller onormalt lågt för åldern (ej sekundärt till kemoterapi) alternativt > 10 % omogna former.

POSTADRESS

Svenska Intensivvårdsregistret
Exekutivt ansvarig Göran Karlström
c/o Ångskogsvägen 23
656 71 Skattkärr

TELEFON

070 – 27 47 529
054 – 86 00 43

EPOST

ceo@icuregswe.org

HEMSIDA

<http://www.icuregswe.org>

- Temp > 38,5 C eller < 36,0 C

Om SIRS och samtidigt kliniska tecken till infektion föreligger har patienten **sepsis**.

(OBS enbart dessa kriterier skall ej klassifieras som A41.9)

Om sepsis + en av följande: cardiovasculär organdysfunktion eller ARDS alternativt två eller fler andra organdysfunktioner, enligt nedan, så har patienten **svår sepsis A41.9**

Om sepsis + cardiovasculär organdysfunktion, enligt nedan, så föreligger **septisk chock** som har samma diagnosnummer som svår sepsis **A41.9**

Åldersspecifika vitala parametrar och laboratorievariabler (95:e percentilens värden för takykardi, andningsfrekvens och övre LPK-gräns samt 5:e percentilens värden för bradykardi, nedre LPK-gräns och systoliskt blodtryck).

Åldersgrupp	Takykardi	Bradykardi	Andningsfrekv	LPK	Systoliskt BT
0 – 1 vecka	> 180	< 100	> 50	> 34	< 65
1 v – 1 månad	> 180	< 100	> 40	> 19,5 alt < 5	< 75
1 m – 1 år	> 180	< 90	> 34	> 17,5 alt < 5	< 100
2 – 5 år	> 140	-	> 22	> 15,5 alt < 6	< 94
6 – 12 år	> 130	-	> 18	> 13,5 alt < 4,5	< 105
13 – < 18 år	> 110	-	> 14	> 11 alt < 4,5	< 117

Organdysfunktionskriterier

Kardiovaskulär dysfunktion

Trots bolus av isoton intravenös vätska ≥ 40 ml/kg under 1 timma

- Systoliskt BT < 2 SD under normalt för åldern
eller
- Behov av vasoaktiva droger för att hålla blodtrycket inom normala gränser (dopamin > 5 ug/kg/min, adrenalin eller noradrenalin oavsett dos).
eller
- Två av följande:
  - Oförklarlig metabol acidosis med base deficit > -5
  - Arteriellt laktat > 2 ggr övre normalgräns
  - Oliguri definierat som urinproduktion < 0,5 ml/kg/tim
  - Förlängd kapillär återfyllnadstid > 5 s.
  - Temperaturskillnad, kärntemp till perifer temp > 3°C

Respiratorisk dysfunktion

- $\text{PaO}_2/\text{FiO}_2 < 40$ kPa i avsaknad av cyanotisk hjärtsjukdom eller tidigare etablerad lungsjukdom.
eller
- $\text{PaCO}_2 > 8,5$ kPa alt. 2,5 kPa över utgångs PaCO_2
eller
- Bevisat behov av > 50 % O_2 för att hålla saturation ≥ 92 %
eller

POSTADRESS

Svenska Intensivvårdsregistret
Exekutivt ansvarig Göran Karlström
c/o Ångskogsvägen 23
656 71 Skattkärr

TELEFON

070 – 27 47 529
054 – 86 00 43

EPOST

ceo@icuregswe.org

HEMSIDA

<http://www.icuregswe.org>

- Behov av icke elektiv invasiv eller noninvasiv ventilation

Neurologisk dysfunktion

- Glasgow Coma Score ≤ 11
eller
- Akut förändring i medvetandenivå med sänkt Glasgow Coma Score ≥ 3 poäng från patologiskt utgångsvärde.

Hematologisk dysfunktion

- TPK < 80 alternativt 50 % minskning i TPK från högsta värde under 3 senaste dagarna (hos kronisk hematologi/onkologi patient).
eller
- INR > 2

Njurdysfunktion

- S-kreatinin ≥ 2 ggr övre normalvärde för åldern alternativt s-kreatinin 3 gånger utgångsvärde för patienten (se tabell nedan).

Normalvärden för S-kreatinin med enzymatisk metod i olika åldersgrupper.

Ref: Tietz Textbook of Clinical Chemistry 3rd ed, Burtis & Ashwood eds, 1999, Saunders.

Åldersgrupp	S-kreatinin
0 – 1 vecka	30 – 90*
1 v – 1 månad	20 - 60
1 m – 4 år	10 - 40
4 – 10 år	20 - 60
10 – 18 år	30 - 90

* under första levnadsveckan påverkas barnets S-kreatinin av moderns nivå.

Leverdysfunktion

- S-Bilirubin (total) ≥ 70 (ej användbart för patienter ≤ 1 månad).
eller
- ALAT 2 gånger övre normalvärdet för åldern.

Övre gräns för ALAT i olika åldersgrupper. Ref: Klinisk Kemi, Nilsson-Ehle ed, Studentlitt.

Åldersgrupp	ALAT
< 6 månader	$< 1,20$
6 månader – 2 år	$< 0,90$
2 - 10 år	$< 0,80$

Referens: Ped Crit Care 2005; 6: 2-8.

POSTADRESS

Svenska Intensivvårdsregistret
Exekutivt ansvarig Göran Karlström
c/o Ångskogsvägen 23
656 71 Skattkärr

TELEFON

070 – 27 47 529
054 – 86 00 43

EPOST

ceo@icuregswe.org

HEMSIDA

<http://www.icuregswe.org>

---

2. ARDS (Akut andningssviktsyndrom) J80.9

ARDS föreligger om följande faktorer samtidigt föreligger.

- Akut insjuknande i något tillstånd som kan ge lungskada
- Bilaterala röntgenverifierade lunginfiltrat
- Tillståndet skall ej bero på vänsterkammarsvikt
- Kvoten $\text{PaO}_2/\text{FiO}_2 < 27 \text{ kPa}$

Denna definition gäller även för barn.

Referens: Am J Respir Crit Care Med 1994; 148: 818-824

3. Akut njursvikt N17.9

A. Vuxna patienter (≥ 16 år)

Akut njursvikt definieras som ”Abrupt och ihållande reduktion av glomerulär filtration och/eller diures”, vilket enligt de så kallade ”RIFLE”-kriterierna föreligger antingen när: S-kreatinin tredubblats eller kreatininclearance minskat med 75 %, eller S-kreatinin är $> 350 \mu\text{mol/l}$ med en samtidig akut ökning med minst $44 \mu\text{mol/l}$, eller om urinproduktionen varit mindre än $0,3 \text{ ml/kg/h}$ under 24 timmar eller anuri föreligger sedan 12 timmar (för referenser och exemplifieringar se SIRs riktlinjer för Svensk APACHE-kodning – www.icuregswe.org)

B. Barn (<16 år)

Se Kriterierna ovan för njurdysfunktion hos barn definierade för svår sepsis/septisk chock

4. Multipelt trauma T07.9

Två eller flera skador i minst två skilda delar av kroppen orsakade av olycksfall. Dessa skador kan påverka ett eller flera organsystem och kan var för sig eller tillsammans utgöra ett livshotande tillstånd.

POSTADRESS

Svenska Intensivvårdsregistret
Exekutivt ansvarig Göran Karlström
c/o Ångskogsvägen 23
656 71 Skattkärr

TELEFON

070 – 27 47 529
054 – 86 00 43

EPOST

ceo@icuregswe.org

HEMSIDA

<http://www.icuregswe.org>

Ändringshistorik

2009-06-09 Version 8

Jan Martner

Traumatisk intrakraniell skada UNS S06.9 (utom om S06.0 används) skall alltid användas som ”primär IVA-diagnos” vid isolerad skallskada - se ny skrivning av avsnittet ”Nivå 2 Viktiga diagnoser”

2009-03-17 Version 7.0

Definition av multiresistenta bakterier har uppdaterats/JM

2008-05-08 Version 6.0

Definition av svår sepsis/septisk chock har kompletterats med kriterier för hypoperfusion/organpåverkan. Diagnosen T42.4 intoxication med bensodiazepiner har kompletterats med ”och bensodiazepinlika sedativa/hypnotika”

Från årsskiftet 2008/2009 kommer diagnosnummer för multipel skleros ändras från G35.0 till G35.9 – dock kommer G35.0 även fortsättningsvis att kunna rapporteras med samma innebörd som G35.9 /JM

2007-12-06 Version 5.0

Nivå 4 – patientsäkerhetsdiagnoser har lagts till /JM

2007-04-19 Version 4.0

I definition av svår sepsis/septisk chock både för vuxna och barn har ett nytillkommit fel där $\geq$ felaktigt blivit $>$ rättats till

---

POSTADRESS

Svenska Intensivvårdsregistret
Exekutivt ansvarig Göran Karlström
c/o Ångskogsvägen 23
656 71 Skattkärr

TELEFON

070 – 27 47 529
054 – 86 00 43

EPOST

ceo@icuregswe.org

HEMSIDA

<http://www.icuregswe.org>